

NORGES HØYESTERETT

K J E N N E L S E

avsagt 11. april 2025 av Høyesterett i avdeling med

justitiarius Toril Marie Øie
dommer Bergljot Webster
dommer Ingvald Falch
dommer Kine Steinsvik
dommer Eyvin Sivertsen

HR-2025-699-A, (sak nr. 24-159248SIV-HRET)
Anke over Hålogaland lagmannsretts dom 3. juli 2024

Øijord & Aanes AS

(advokat Lars Nygaard)

Celsa Armeringsstål AS (partshjelper)

(advokat Ole Rasmus Asbjørnsen)

mot

Helgeland Invest AS

Helgeland Industriutvikling AS

(advokat Martin Aspaas)

(Rettslig medhjelper:

advokat Atle Skaldebø-Rød)

- (1) Avgjørelsen gjelder spørsmål om dommer Lund er inhabil ved behandlingen av en ankesak i Høyesterett.
- (2) Saken, som skal behandles i Høyesterett fra 23. april 2025, gjelder gyldigheten av en voldgiftsdom. Voldgiftsretten besto av blant andre advokat Stephan Jervell. Høyesterett skal blant annet ta stilling til om dommen er ugyldig fordi Jervell var inhabil.
- (3) Dommer Lund er en av fem dommere som er satt opp til å delta i behandlingen av saken.
- (4) I brev 7. april 2025 fra Høyesterett fikk partene opplyst følgende om dommer Lunds relasjon til Stephan Jervell:

«Jervell og jeg er ikke nære venner, men er i samme vide omgangskrets. Det innebærer at vi treffer hverandre gjennom felles kjente med ujevne mellomrom. I gjennomsnitt er det kanskje tale om en gang i året, og da oftest i større anledninger, som bursdagsfeiringer. Jeg har aldri vært hjemme hos Jervell, og han har ikke vært hjemme hos meg, med et mulig unntak for et nyttårsselskap for mer enn 25 år siden. Jeg nevner også at min kone var barndomsvenninne med Jervells kone. Vi er nå invitert i Jervell og hans kones felles 60-årsfeiring i august. Jeg vil tro det skyldes min kones relasjon til Jervells kone, men det kan jeg ikke si sikkert.

Jeg har som advokat prosedert mot Jervell, og jeg har som voldgiftsdommer hatt ham som prosessfullmektig.

Jeg anser selv at jeg er habil til å være med på saken.»

- (5) Dommer Lund har senere gitt følgende tilleggsopplysninger, som Høyesterett informerte partene om i brev 9. april 2025:

«Jeg har nå fått følgende svar fra Jervell:

‘Opplegget på vår gård i august er en festival, men er jo også 60 årsdag for oss begge. Det er bedt 200 pluss. Det er en blanding av venner, kollegaer, familie og noen klienter.’

Jeg ser også at min redegjørelse kunne misforstås når det gjelder relasjonen mellom min kone og Jervells kone. Det presise er at de var venner i barndom/ungdom. De siste 30 årene har de sett hverandre sjeldnere enn en gang i året.»

- (6) Øijord & Aanes AS har gjort gjeldende at dommer Lund er inhabil. Spørsmålet om dommer Lunds habilitet er i kjernen av spørsmålet Høyesterett skal behandle i denne saken. Formålet bak habilitetsreglene er å sikre at de som tjenestegjør som dommere, ikke er påvirket av uvedkommende hensyn, samt å skape tillit til domstolene og rettssystemet. Dommere bør spares for den påkjenning det er å dømme i en sak hvor de har en eller annen form for tilknytning til partene i saken. Det er særlig den objektive siden av habilitetsvurderingen som er relevant i denne saken, og denne har fått økende vekt i rettspraksis de senere år.
- (7) Selv om det kreves et «nokså nært vennskapsforhold» for at en dommers vennskap med en parts prosessfullmektig fører til inhabilitet, gjelder denne saken Jervell direkte. Det er Jervells handlinger som skal vurderes, og Jervell kan ha et potensielt økonomisk ansvar.

Vennskapet er såpass nært at dommer Lund er invitert i bursdag før saken behandles, og bursdagsfeiringen er etter domsavsigelsen.

- (8) *Celsa Armeringsstål AS* har også gjort gjeldende at dommer Lund er inhabil. Selv om det ikke er grunnlag for å trekke tilliten til dommer Lund i tvil, vil den objektive testen i denne saken lede til inhabilitet. Når saken Høyesterett skal behandle handler om Jervells habilitet, er det krevende å forklare en utenlandsk eier at én av dommerne som skal pådømme saken, selv reiser spørsmål om sin habilitet fordi han skal i Jervells 60-årslag. Det styrker anførselen om inhabilitet at det også er et vennsksforhold mellom dommer Lund og Jervells ektefeller.
- (9) *Helgeland Industriutvikling AS og Helgeland Invest AS* har gjort gjeldende at det som er opplyst om dommer Lunds relasjon til Jervell, ikke medfører inhabilitet. Jervell er verken part eller prosessfullmektig i saken, og Høyesteretts dom må forventes før 60-årslaget. Vennsksforholdet er uansett ikke tilstrekkelig nært.
- (10) Partene er orientert om at Høyesterett vil treffe særskilt avgjørelse i habilitetsspørsmålet etter skriftlig behandling, jf. domstoloven § 117 første ledd. De har ikke hatt innvendinger til dette.
- (11) **Høyesterett** bemerker at domstoloven § 108 fastsetter at ingen må være dommer «når andre særegne omstendigheter foreligger, som er skikket til å svekke tilliten til hans uhildethet». Bestemmelsen må anvendes i samsvar med kravene til en uavhengig og upartisk domstol som følger av Grunnloven § 95 første ledd og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 6 nr. 1.
- (12) Innholdet i vurderingen er nærmere redegjort for i Rt-2013-1570 avsnitt 20:
- «Domstoloven § 108 fastsetter at en person ikke kan være dommer i en sak hvis ‘særegne omstendigheter foreligger, som er skikket til å svekke tilliten til hans uhildethet’. Dette innebærer for det første at det ikke må foreligge omstendigheter som gjør at dommeren ikke er i stand til å treffe en upartisk avgjørelse uten å skjele til irrelevante hensyn ut fra et subjektivt perspektiv. For det andre må det ikke foreligge forhold som knytter dommeren til en part på en slik måte at det for partene og allmennheten kan reises spørsmål ved dommerens upartiskhet. Denne objektive tilnærmingen – hvordan forholdet tar seg ut fra utsiden – har fått økende vekt i rettspraksis de senere årene, jf. Rt-2011-1348 avsnitt 46. Dette har medført en innstramming av habilitetsreglene og innebærer at eldre praksis ikke alltid vil være veiledende for hva som er rettstilstanden i dag.»
- (13) Dette er fulgt opp i en rekke senere avgjørelse, blant annet HR-2023-2253-A avsnitt 9 med videre henvisning, hvor den objektive tilnærmingen er presisert til «om de særlige forholdene i saken etter en objektiv målestokk gir omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på dommerens upartiskhet».
- (14) For vennsksforhold mellom en dommer og en parts prosessfullmektig er det lagt til grunn en høy terskel før det foreligger inhabilitet, se HR-2021-1448-S avsnitt 10:
- «Et vennsksforhold mellom en dommer og en prosessfullmektig fører ikke uten videre til inhabilitet. Det følger av langvarig praksis at det må være tale om et nokså nært vennskap for at vennsksforholdet skal gjøre dommeren inhabil, jf. blant annet

HR 2016-2311-P avsnitt 20. Dette skyldes at dommer og advokat begge vil opptre i sine respektive profesjonelle roller når saken behandles. Terskelen for inhabilitet er høyere i slike tilfeller enn der dommeren er venn med en av partene, jf. HR-2019-2191-A avsnitt 15.»

- (15) Det skal mindre til for å konstatere inhabilitet dersom dommeren er venn med en av *partene* i saken, jf. HR-2019-2191-A avsnitt 15.
- (16) Jervells rolle i saken som står for Høyesterett, er verken som prosessfullmektig eller part. Saken gjelder imidlertid blant annet om Jervell har misligholdt opplysningsplikten som følger av voldgiftsloven § 14. Høyesterett må ta stilling til spørsmål som kan medføre kritikk av Jervells handlinger som voldgiftsdommer. Dette tilsier at terskelen for inhabilitet er lavere enn den som gjelder for prosessfullmektiger. Jervell er som nevnt ikke part i saken, men han har en klar interesse i utfallet av den.
- (17) Jervell og dommer Lund har aldri hatt noen nær relasjon og møtes nå gjennom felles kjente om lag en gang i året. Den vennskapsrelasjonen som er beskrevet, ville i utgangspunktet ikke gitt omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på dommer Lunds upartiskhet. Men den omstendighet at dommer Lund er invitert til Jervells 60-års feiring, skaper likevel en særlig tilknytning dem imellom mens saken behandles og avgjøres i Høyesterett. Dette må i denne saken anses som en særegen omstendighet som objektivt sett er egnet til å svekke tilliten til dommer Lunds upartiskhet. Høyesterett legger i den forbindelse vekt på at det er anført at Jervell har misligholdt sin opplysningsplikt etter voldgiftsloven § 14, og at en part krever at han viker sete, jf. domstolloven § 108 andre punktum.
- (18) Høyesterett er etter dette kommet til at dommer Lund må vike sete, jf. domstolloven § 108.
- (19) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Dommer Lund er inhabil.

Toril Marie Øie
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)

Ingvald Falch
(sign.)

Eyvind Sivertsen
(sign.)